

կանչներն ու ծածկերը մութ մանկա-
կայանի աշխարհը, թաւ յոնքերու ներ-
քեւ, կէս կը բացուին, միջնցած ձերմա-
կին տակէն թափ ու կապտորակ բոկեր
ցուցնենքով: քիթը կ'առ կարմիր է, մու-
կերէն կը լըռուած: բերանը, թաւածը չի-
նքով, բաց է. կ'զարկ կարծրաթեւ մու-
րութիւն մը աղողտած: Միտը, կեանքի
թեթեւ վարդերանդուած մը ներկուած,
վերջական ձերմակութիւնը չունի դեռ:
թեթեւութիւն մէկուն վրայ խորհրդաւոր
պատկեր մը պիտուրած է, տակն ալ
անուն մը, սիրուած էակներ թերեւս:
մէկ ձեռքին վրայ խորհրդ մը նկարուած
է. նաւաստի մըն է: կ'ուրձը, կ'որովի
կուրծք մը, կը բարձրանայ լայն, ամուր
լոնկոտկերներունը կը յղուին հաստ կու-
ղերով մտնի տակէն որով կը դժուին,
ծովի մարդու կուրծքը որ անհուն շուն-
չը ծծեր է ու օվկիանոսի հովերուն բա-
րակներ է:

Չննուելիքը կը սկսի Պէտք է գըտ-
նել թէ ինչպէս մեռած է այդ անծա-
նեթը: Ուսանողը նախ չըստ կողմն կը
չըստի, կը դիտէ, կը քննէ դիտել, ար-
տաքին նշանները տեսնելու համար
ծնուքներ վեր կ'առնէ, վար կը ձգէ,
սրունքները կը բանայ, փորին կը դաշէ,
դէմքին կը քսէ մատը, գլուխը վեր
կ'առնէ, փորի վրայ կը դարձնէ, յետոյ
նորէն կ'անտիկն փայլ կը պատկերեն:
դիտել, անհուն հրաշքնաւոր մը, կը հը-
նազանդի այս շարժումներուն, իրմէ
ուզուած լուրը ձեռքն առնելով, ու,
հանդիսատէսը սկսի, նորէն իյ-
նալով իր անարժանութեան մէջ, քնացող
մարդու մը պէս, զոր անհանգիստ կ'ընեն
իր քունին մէջ եւ որ, մէկ կողմէն միտը
դառնալով, նորէն իր թմրութեան մէջ
կը թաղուի:

Ուսանողը դանդաղ կ'առնէ եւ մար-
մինը կը կտրուի, լայն հարուածներով,
հաց կտրելու պէս. վերնամաշկը կը
դատուի, ու միտը, հինգած աղիւսի գոյն
թաց, լսակի, կ'երեւայ:

Մտնող դեռ նախադանքն են: Սպա-
սաւորը, վիթխարի մկրատով մը գին-
ուած, կուգայ դիտելի կուրծքը պատ-
ուել: միտը, մկրատին հարուածին տակ,
թոյլ ու խուլ ձայն մը կը հանէ, ու-
կորները կը կըրտան մետաղին հարմին:
կնկան կը ծակալի մը պէս, լանջը ամ-
րով կը հանէ, եւ փորտիքը երեւան
կ'ըլլեն, մաժուցիկ հեղուկներու մէջ
լողնուած, թոքերը, սիրտը եւ աղիքնե-
րը, զարնելի աղտոտութեանց պէս դիզ-
ուած, ուսանողը մէկիկ մէկիկ կը քննէ
դանդաղ, անտուկի մը տարակները աչքէ
անցնելու պէս, թոքերը կը փրցնէ, կը
պատուտէ, անոնց ներքնաղորդը կը նայի,
սիրտը կը հանէ, կը ձեռքէ, անկից վա-
զած յորք մընալի պէս սեւ արիւնը կը
քննէ, աղիքներուն երկայն խողովակը
ծնուքը կ'առնէ եւ կը քննէ: Այդ միջ-
ցին, ուսուցիչը, միշտ իր կատակարան
ոճով, այս մարդկային աւելանքին վե-
րեւ կանգուն, կը խօսի, կը բացատրէ,
հարցումներ կ'ընէ, գլուխը, զուարթ,
անհունապէս զուարթ. ու կը խնդան
ունկնդիրները. եւ գեղեցիկ աղիւկը, որ
նոթ կ'առնէ տեսարանի մը մէջ, եւ որուն
զուարթութիւնը, այս անհոյս պատկե-
րին առջեւ հակաբանական ու հակամարդ-
կային, սիրտ կը սեղմէ, ան ալ կը
խնդայ, իր ձերմակ աղետներուն մէջէն,
ոնհոգ, կը խնդայ:

Վերջին գործողութիւնը մնացած է,
գլուխին զննութիւնը: Սպասուողը սը-
ղորդ կ'առնէ. եւ զանկը մէջտեղէն կը
կտրէ. օ՜հ, այդ աղմուկը, այդ չոր,
սուր աղմուկը զոր զանկին օսկորները
կը հանեն սղորդին խաճաճութիւն տակ...
Գանկին վերի մասը, սկուտողի մը պէս,
անջատուած, գետին կ'ընայ, ուղեղով
ընցնէ, որ աղտոտ ցեխի կոյտի մը
պէս կը զլարուի հոն: եւ ուսանողը
միշտ կը շարունակէ քննել, դասա-
տուն միշտ խօսիլ ու զուարճաբա-
նել, ունկնդիրները միշտ խնդալ:
Մեռելը հիմա իր մարդկային ձեւը կոր-
սնցուցած, անձանայ, անձանի բան մը
եղած է, կուրծքը բաց, պարսպ, սեւ
արիւնի լճակի մը մէջ լողացող փորտ-
տիքի կտորուանքներով, մարմինը ձեղ-
քաւած, գլուխը կ'էսկէ կտրուած, վի-
զը պատուած, — անանուանելի եւ
անկարգադրելի պատկեր մը, որ իր
մայրն իսկ ալ պիտի չձանձնայ իր գա-
ւաղը:

Ամբողջ այս փողոտման միջոցին,
դիտելի դէմքը կը դիտուի: Ներքը մը չը-
րեար հոն, դիմ մը չի ձգել: անշարժա-
թիւնը ահալ է, խնդրելով հանդար-
տութեամբ մը: Մարդը, շատ հեռու,
կեանքի տանջանքին վերջնապէս ելած,
այնչափ չզգար մկրատին հարուածը որ-
չափ վիշտին խաղիւմը: Բոլոր այդ
գործողութիւններէն, քննութիւններէն,
խաղաղութիւններէն, բոլոր այդ բա-
նեքն ու ծիծաղներէն հեռու որոնք կը
պղծեն մահուան մեծութիւնը, մեր
կեանքին բոլոր մանր մունր ու ծաղրելի
մահաճգնութիւններէն հեռու, մեծ հա-
գիտին մէջ ապաստանած, կը քնանայ
անկա, անտարբեր, անզգայ, ու եր-
ջանիկ թերեւս:

Քննութիւնը կ'աւարտի: Քննու-
թիւնները կը յանդին այն եղանակա-
թեան թէ դիտել աղբի կոյտի մը վրայ
ցուցնել ստուած մարդու մը դիտել է:
Սարսափէս շնչահեղձ, մոճաւանջ
մը փախչելու պէս, զուարթ կը վազէ,
բաց երկիւթին անուշ կապտոտով լուա-
լու համար աչքերս, որոնք կ'այրին:

ԱՐՇԱԿ ԶՊԱՆԵԱՆ

ՎԻՃԱԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս միջոցին մը խորին չափեկա-
նութիւնը ստացող ամուսնալուծութեան
խնդրին վրայ կարեւոր յոգեւած մը կար-
գացնելը ֆրանսական թերթի մը մէջ:

Յայտնի է թէ Պ. Նաբէ, երբ Ֆրան-
սայի մէջ ամուսնալուծութեան հարցին
կուտակիչ դռները համար քաղէք ջա-
ղաք դառնալէ դաւառ կ'երթար հրապա-
րակային ճառախօսութիւններ ընելու,
միւս կողմէ երկուցիներուն մէջ կ'ափովի
կընդունէր ամբողջ չէր փախչելը զբորդի-
րուն մէջ հակապակ խօսել ամուսնալու-
ծութեան: Այս ընդդիմութիւնը չզրոյն-
եց, աւելի ճիշդը, վերահասարակաց ա-
մուսնալուծութեան վերաբերեալ գլուխը
զոր օրինադրելն մէջէն միտադրուան
ները ջնջած էին:

Հիմա մեզ դիտել կուտան որ Վատի-
կան անցեալ 1893 տարուան ընթացքին
մէջ միայն 975 պատկ լուծեր է, պատկ-
ներ որոնցմէ 46 համար իտալից մէջ կա-
տարուած էին:

Գանի որ Հռոմի Պապը իր իշխանու-
թեամբ ամուսնալուծութեան այսքան

բազմաթիւ պարագաներ կ'ընդունի, կ'ը-
սէ վերադիմել թերթը, ինչո՞ւ ուրեմն Ա-
ւստրիոյ մէջ գտնուող կաթոլիկները
հակապակ կը գտնուին մասին ներ-
կայացուած ծրագրին:

Արտաքին լուրեր

Յ Ր Ա Ն Ս Ա

Էրձնայ Տօմէ, եղբայր մեծանուն
վիպասան Ալֆոնս Տօմէի, այս օրերս
հրատարակեց մեծ հատար մը որուն մէջ
կը պատմէ թէ Գրանքեւոս բարեկա-
մութիւնը ինչ հանգրուաններէ անցնե-
լէ յետոյ եկաւ հանդիպելու Իրոնիստ
եւ ի թուրք: Այս դրէն ամբողջ դի-
ւանագետ մը Ֆիլիպոսի մէջ հետեւեալ
գիտողութիւնը կ'ընէ: «Անշուշտ կը յար-
գեմ դիւանագիտութեանց զապախե-
ները, բայց արեւօք իրանցէ կա՞յ ո՞-
ր եւ անտեղութիւն զահագնելու փրան-
սական ժողովրդին պղծարացի հետա-
քալութիւնը, յայտնելով անոր թէ եր-
կու ազգերուն միջեւ փոխադարձ թան-
կազին յանձնառութիւնները ինչ հիմա-
րու վրայ հաստատուած են: Մենք ոչ
եւ ի թուրք: Միայն փրանսայի յար-
ձակ իտալից վրայ, Գերմանիա անոր
օգնութեան պիտի վազէ: Ինչո՞ւ համար
զապախի պահել Ռուսիոյ նմանօրինակ
պարտականութիւնը մեր երկրին նեղու-
նալու երբ Գերմանիոյ կողմէն թշնա-
մութիւնը սկսի: Սպասել որ զէպելը
պայթի ու անկէ ետքը խորհրդակցելով
համաձայնութիւն գտնանալ իրաւունք
կը վախճամ որ ոչ մնալու փոխանդին
երթարկուի է:

Ա Ն Գ Ի Ի Ա

Կրտսերների նախարարապետական
վերջին ճառը:
Կրտսերների մարտ 1ին կէս օրէն երեք
ու կէս ժամ յետոյ մտաւ Երեսփոխա-
նականին սրահը ուր իր կուսակիցները
Ջերմադին ընդունելութիւն ըրին իրեն:

Անվճարապէս դնաց նստաւ իր ամբողջ
որ կը գտնուի Սեր Ռիլիեմ Հաբեդիթի
եւ Պ. Մարիի ետեւը, եւ սկսաւ ցած
ձայնով խօսիլ անոնց հետ Լորտիօզիլի
եւ գաղով բազմեցաւ լրտեսական վերա-
պահուած օթեոսկին տառալին կարգը ուր
իր ներկայութիւնը նմանալ տակնուն
ուղեղութիւնը դրուեց:

Մեծ հետաքրքրութիւն կը տրիւր այդ
նստին համար: Ինչ պիտի ընէ կառա-
վարութիւնը թաղական խորհուրդներու
օրինադրին մէջ Լորտերու մտցուցած
բարեփոխմանց համար:

Ատանապետը խնդրեց վիճարանու-
թեան կենթարկէ:

Պ. Կրտսերն ոտքի կ'ըլլէ եւ զբեղ
ու կորովի ձայնով մը կը յայտարարէ թէ
ալ բաւական եղաւ այդ ծրագրին մէջ
ժողովին միտին առաջնութիւնը եւ ինչ
գեւ այսպէս շարունակուի մեծապէս կը
հարուածուի երկու ժողովներուն ար-
ժանապատուութիւնը, եւ անոնք ծի-
ծաղելի կը գտնան երկրին աղբին:

Կատարութիւնը որոշած է վերջա-
ցնել այդ երթեւեկի խաղը:

Երկու միջոց կայ, մերժել Լորտերու
բարեփոխմանը, կամ զանոնք ընդու-
նել բոլորքով անոնց դէմ եւ յոյս տա-
ծելով ու մտքերինս դնելով որ ապագա-
յին մէջ ջնջուին այդ բարեփոխութիւն-
ները:

Այս երկու միջոցներէն վերջինն է
ընտրած կառավարութիւնը: Պիտի ըն-
դունի այդ բարեփոխութիւնները ոչ թէ
առժամայն կերպով վերջ տալու արդի
միջադէպին, այլ վէճը Լորտերու ժող-
ովին հետ շարունակելու համար, վէճ՝ զոր
ժողովրդին ներկայացուցչներուն պարա-
տականութիւնն է առաջ տանել մինչեւ
որ գտնուուի լուծման մը յանգի:

Նախարարապետը կը յիշեցնէ 5 տա-
րէն ի վեր Լորտերու ժողովին ըրած
միջամտութիւնները եւ կը յայտարարէ
թէ խնդիրը իր ծանրութեան վերջնա-
կային հասած է:

Այդ խնդրին համար եղած հար-
ցունի այս է:

Լորտերու ժողովը զայտնեան նպա-
տա՞ն է ոչ թէ բարեփոխել այլ եւ
բոլորովն ոչնչացնել երեսփոխանակա-
նին ըրած աշխատութիւնը:

Կառավարութիւնը որ կ'ուզէ այդ
աշխատութիւնին բան մը պահել պար-
տաւոր է արդի պարագային մէջ ըն-
դունել Լորտերու բարեփոխութիւնները
բայց աղբիւրութեամբ յայտարարելով որ
երկու ժողովներուն միջեւ կուրծք առ-
ժամանակեայ հանգամանք մը չունի:

Զուգիւր գործածել շատ աւելի խիտ
ըլլաւ մը, բայց իրաւունք ունի մտաւա-
նել ընելու անվիճելի իրողութիւնը որ է
անհամաձայնութիւն մը ընդ մէջ ժողո-
վրդին ընտրած ժողովի մը, եւ ժո-
ղովի մը որ կը ներկայացնէ զանազան
յայտնութեանց տողանդներու պէսպի-
սութիւն մը:

Անգամ մը որ այս վէճը յարուցուած
է ալ պէտք է մինչեւ վերջը առաջ եր-
թալ:

Պ. Կրտսերն չուզեւ հիմա յայտա-
րարել թէ կողմնակից անտանելի է,
բայց ընդլսնալի կուսակցութիւնը ինչ
ալ պէտք է ըմբռնէ թէ՛ հիմնականին
պէս կենսական կարեւորութիւն ունե-
ցող սկզբունքի խնդիրներու վրայ ժո-
ղովրդին ներկայացուցչներուն եւ ժո-
ռանգական ժողովի մը միջեւ ծագած
պայքարին լուծում մը գտնելու է:

Երեսփոխանական ժողովին գեր ի
վերոյ իշխանութիւն մը կայ, այն է աղբին
իշխանութիւնը, ինչն է որ վերջնական
վճիռը կուտայ: (Մտախաբութեան նա-
խարարական ամբողջութիւնը վրայէն, մինչ-
դեռ ընդդիմադիրը կը կոչեն, այո՞, ան-
միջապէս):

Կրտսերն կը վերջացնէ խօսքը սուա-
նարկելով լուծարելի յայտարարութիւն
մը թէ կառավարութեան անկ է որոշել
վճիռը կուտայ: (Մտախաբութեան նա-
խարարական ամբողջութիւնը վրայէն, մինչ-
դեռ ընդդիմադիրը կը կոչեն, այո՞, ան-
միջապէս):

Բնորոշմանը կուսակցութեան կողմ
կը պատասխանէ Պ. Պաշտօնը, իրենեւ-
րուն ջերմ ծափահարութիւններով, եւ
կը յայտարարէ թէ նախարարապետին
ճառը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ պատե-
րալի յայտարարութիւնը ընդդէմ Անգ-
լիոյ Սահմանադրութեան:

Կրտսերն առաջարկ կ'ընդունուի
37ի դէմ 273 ձայնով:

Ատանալ կը վաղուի եւ նիստը կը
յետաձգուի երկու օրով: Ստուա-
նալը փակելու համար:

ՕՐՈՒԱՆ ՆԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Լոնտոն, 5 մարտ

Խորհրդարանական նոտալընտը փակ-

ուեցաւ: Գահաճառը որ շատ կարճ
չխօսիր արտաքին քաղաքականութեան
վրայ:

Լոնտոն, 4 մարտ

Թագուհին հոս եկաւ. ընդունեց Լորտ

Թագուհին:

Կապալուին թէ Իրլանդիոյ նախա-
րար Պ. Մորի Հնդկաստանի նախարար
պիտի անուանուի, եւ Լորտ Բիմալը
որ պետական խորհրդի նախագահ եւ
Հնդկաստանի նախարար է, պիտի կոչուի
արտաքին գործոց նախարարութեան
պաշտօնին:

Թագուհին վերադարձաւ Ուինստոր

Վիկտորիա, 4 մարտ

Աւստրիոյ կայսեր խաղաղական հողե-
անցներուն առթիւ մտերմական հետա-
գիրներ փոխանակեցին կայսրը եւ Իտա-
լիոյ թագաւորը:

Պետտրուշի, 4 մարտ

Քաղաքական ամուսնութեան նպաս-
տաւոր մեծ դուստրում մը տեղի ունե-
ցաւ այսօր: Ամին կրօններու եւ կու-
սակցութեանց ներկայացուցչները կը
գտնուէին: Հաւատարմական անձնու-
րութեան հետագիր մը ուղղուեցաւ կայս-
րի ի Մարիէն Հրտանդան:

Պերլին, 4 մարտ

Բայթսմակին յանձնաժողովը որ կը
քննէ Գերմանիա եւ Ռուս առեւտրական
դաշնագիրը ընդունեց 13ն 12րդ յօդ-
ուաններ: Ինչպէս եւ միտին կցուած Բը-
րօքօֆին անոնց համապատասխանող
յօդուաններն ալ:

Ազգային լուրեր

Կովկասէն կը հաղորդուի որ Ա.
մեռայն Հայոց Հայապետը մօտերս
Ս. Էջմիածնէն պիտի մեկնի ուղեւո-
րութիւն մը ընելու համար:

—

Հիւանդանոցի խնամակալուհի
տիկիններէն չորսը երէկ այցելելով
Ս. Փրկիչ աչքէ անցուցին կանանց
մասը:

—

Նմանապէս բժիշկ հոգաբարձու-
ներն ալ երէկ քննեցին ծերանոցը
եւ ուրիշ մասեր:

—

Այսօրնի կուսակալ Հասան Ֆեհ-
մի փաշա ընկերակցութեամբ Իզմիրի
Մէտրիքի անօրէնին անցած հինգ-
շաբթի օր այցելութեան տուած է
առաջնորդ Տ. Ներսէս վարդապետին,
եւ յետոյ միտսին այցելած են ազ-
ազգային վարժապետը:

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՅՈՅՑԸ

1894

Զորհչարքի, 23 փետրուար (Հ. Տ.)

7 մարտ (Ն. Տ.)

Բ. Թ. Հ. 4385

Տ. Թ. Հ. Ռ. Յ. Խ. 4. — 1343

Թուական Հինգրի 1341, Երեսփ. 29

Մեկնի Մարտի 1309, Երեսփ. 23

Կ ր օ լ ո յ ա լ ի

Գ. Զ. Պաշտ

Սեւ Օր — 6. 12

ԹԵՐԹՈՅ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ (84)

Ժ. ՄԱՐԻ

ՕՐԻՈՐԴ ԳԱՐՈՒՆ

ՄԱՍՆ Դ.

Քուրսէ վողջը կառերը հաղուա-
ղուտ չեն:

Բայց Պերթինեօլ այն կառերն մէջ
երկու հողի տեսեր էր, որոց մին սա-
ռիկան կ'օմի կը նմանէր...

Շուտ մը պարօքը վճարեց ու դուրս
եկաւ:

Սիրտը շատ ուժգին տրոխեց, երբ
տեսաւ որ կարծի Աւիսի պանդոկին
ռոջի կանգ կ'առնէ:

Երկու հողի լիւան անկէ:

Անոնց մին կ'օմի էր:

Պերթինեօլի համար մեծ անխոհ-
մութիւն էր աւելի երկար առնել հոն
կենալ:

Հեռացաւ:

Բայց անհուն անփութեք մը կ'զգար:

Ինչոք խաղը վատարած էր:

Ամուսնութիւնը պիտի կատարուէր:

Կը կարծէր որ ալ աշխարհի մէջ չի
կար բան մը, որ կարենար յետաձգել
դայն:

Ապարանք վերադարձաւ եւ իրիկուան
բոլոր քաղերները բերել տուաւ:

Չանաղան դէպքերուն մէջ ի զուր
փնտռեց Բոմին Կոմի ձերբակալութեան
լուրը:

Լրագիրներէն ոչ մին ասանկ լուր մը
կը հաղորդէր:

Այս բանը զինքը զարմացուց, բայց
փայլ չըրաւ:

Մտ

